

Broedvogelmonitoring Meijendel 2025

In 2025 werden bij het inventariseren van broedvogels in Meijendel - na een correctie voor dubbeltellingen - 6799 territoria vastgesteld, verdeeld over 100 soorten. In dit verslag worden de resultaten van 2025 afgezet tegen trendmatige ontwikkelingen. Niet eerder (sinds 1984) kwamen in ons duingebied 100 soorten tot broeden of deden een poging daartoe, maar zij deden dat met in totaal relatief weinig territoria. Naast aandacht voor enkele opmerkelijke resultaten in 2025 zal de focus vooral liggen op de aantalsontwikkeling van (een selectie van) insecteneters en zaadeters in relatie tot habitat en trekgedrag.

TEKST: FRANS HOOIJMANS

Trefwoorden
broedvogels, 2025, Meijendel,
insecteneters, zaadeters

*Figuur 1. De in 2025 geïnventariseerde kavels (genummerd)
Alle geïnventariseerde kavels liggen in het door Dunea
beheerde terrein, behalve kavel 66 (het golfterrein).*

Geïnventariseerde kavels

In 2025 inventariseerden 42 tellers 46 kavels (bijlage 1) met een totale oppervlakte van 1612 hectare (Fig. 1).

Methode

De inventarisaties vonden plaats volgens de BMP-methode van Sovon (Vergeer e.a. 2023). BMP staat voor 'Broedvogel Monitoring Project' en Sovon voor 'Samenwerkende Organisaties Vogel Onderzoek Nederland'.

BMP-resultaten in 2025

In 2025 werden in totaal 8202 BMP-territoria geteld, verdeeld over 100 soorten. Bijlage 2 geeft de inventarisatie-resultaten per kavel. Dit zijn de door de tellers gefatteeerde autoclusteruitkomsten (Van Dijk e.a. 2012). Omdat alle kavels in Meijendel aan elkaar grenzen komen er dubbeltellingen voor in het totale aantal BMP-territoria. Voor alle soorten tezamen wordt het aantal dubbeltellingen in 2025 geschat op ca. 17% van de 8202 BMP-territoria. Het werkelijke aantal territoria in het in 2025 geïnventariseerde deel van Meijendel zou daarmee uitkomen op 6799. Voor een korte beschrijving van de BMP-methode en de correctie

voor dubbeltellingen verwijs ik gaarne naar het jaarverslag over 2023 (Hooijmans 2024).

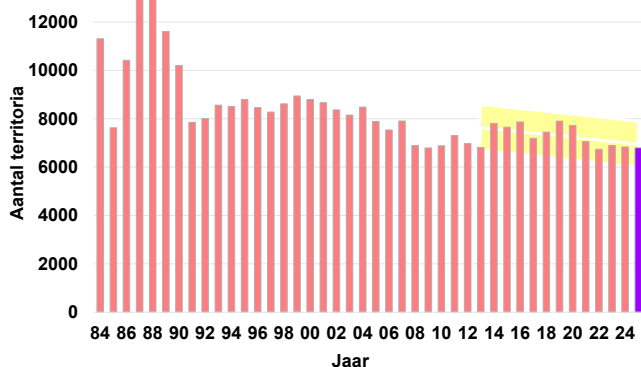
De resultaten van 2025 worden vergeleken met die van eerdere jaren zoals gepubliceerd in 'Meijndel Mededelingen' en, vanaf 1996, in 'Holland's Duinen'. Daarbij gaat het voor 2025 om de voor dubbeltellingen gecorrigeerde aantallen. De in de figuren gebruikte aantallen uit eerdere jaren zijn eveneens voor dubbeltellingen gecorrigeerd. Bij kolonievogels en incidentele broedvogels heeft geen verdere correctie plaatsgevonden. Bij de overige, vaste broedvogels van Meijndel is een extra correctie toegepast om recht te doen aan de jaarlijkse variaties in geïnventariseerde oppervlakte.

Met als maatstaf het totale aantal territoria komt 2025 op de 40e plaats binnen de 42 sinds 1984 verstreken jaren. Dat is een lage notering, maar wel in lijn met de stabiele

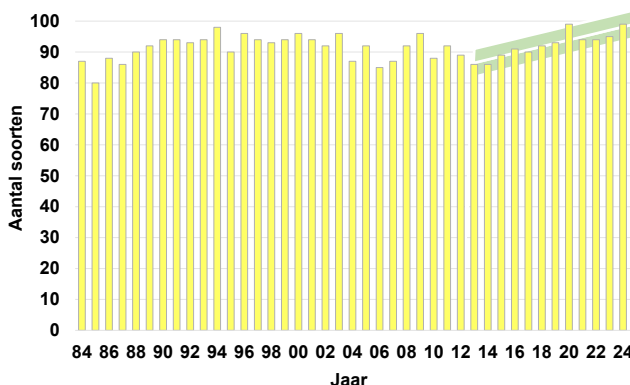
trend van het jaarlijkse totale aantal territoria sinds 2013 (Fig. 2). Als we kijken naar het totale aantal in Meijndel broedende soorten doet 2025 het veel beter. Met 100 soorten komt 2025 zelfs uit op de eerste plaats binnen de periode 1984-2025 (Fig.3).

De resultaten van 2025 per ecologische groep

Onderstaande bespreking volgt, conform eerdere BMP-verslagen over Meijndel, de indeling van de soorten in ecologische groepen (EG's) (Sierdsema 1995). Daarbij richt de aandacht zich op een selectie van 57 insecteneters en zaadeters, waaronder enkele die in 2025 niet in Meijndel hebben gebroed. Deze selectie is ontleend aan een recent artikel (Van Oosten e.a. 2025) over de trends van insecteneters en zaadeters in het Noordhollands Duinreservaat

Figuur 2. Totaal aantal territoria in Meijndel per jaar
De navolgende toelichting is van toepassing op alle figuren in dit verslag met jaarlijkse territoriumaantallen in de vorm van kolommen. Een reeks gele kolommen staat voor een stabiele of onzekere trend, groene voor een significant stijgende trend en rode voor een significant dalende trend over de periode 1984-2024. De laatste, paarse kolom betreft het verslagjaar 2025, dat niet meegenomen is bij de trendberekeningen. De rechte, witte lijn geeft de lineaire trend over de periode 2013-2024, geschat volgens de methode van lineaire regressie (Johnston 1963). Het gekleurde vlak markeert het 95%-waarschijnlijkheidsinterval rond deze trendlijn (berekend met behulp van de geschatte standaardfout van de residuen uit de regressievergelijking, t-verdeeld met 11 vrijheidsgraden). Geel staat daarbij voor een stabiele of onzekere trend, groen voor een significant stijgende trend en rood voor een significant dalende trend van de jaarlijkse territoriumaantallen over de periode 2013-2024.

Figuur 3. Totaal aantal soorten broedvogels in Meijndel per jaar
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 2 met dien verstande dat het hier gaat om soorten in plaats van territoria.

(NHD) en zal in het vervolg van dit verslag aangeduid worden als de NHD-selectie of de NHD-soorten. De uitsplitsing naar insecteneters en zaadeters is gebaseerd op het dieet dat aan de jonge vogels wordt gevoerd. Mezen en Vinken zijn daarin insecteneters, hoewel ze in de winter vooral zaadeters zijn. Ook lijsters zijn ingedeeld bij de insecteneters, hoewel ze ook andere ongewervelden eten (zoals wormen). Na de bespreking van de ecologische groepen zal een analyse worden gepresenteerd over de trends van insecteneters en zaadeters in Meijndel, die geïnspireerd is op de trend-analyse van de NHD-soorten. In het vervolg van dit verslag zal hiernaar verwezen worden als de NHD-analyse.

(EG1) Soorten van open water

Van de groep als geheel werden niet eerder zo weinig territoria vastgesteld als in 2025 (Tabel 1). Binnen de groep deden de zeven soorten met een negatieve lange-termijntrend het ook dit jaar bijzonder slecht, waarbij Fuut, Tafeleend en Kuifeend zelfs het slechtste jaar beleefden sinds de start van de BMP-tellingen in 1984. Van die zeven soorten is de Geoorde fuut een geval apart, want de soort is sinds 2017 niet langer een vaste broedvogel van Meijndel en dus heeft het territorium in 2025 ook iets positiefs. Het is gebaseerd op de waarneming van een volwassen individu op 2 juni en 10 juli in kavel 77. De drie andere soorten met in 2025 slechts één territorium zijn Wintertaling (in kavel 10/12/76), IJsvogel (in kavel 2) en Oeverzwaluw (in kavel 13). Dit zijn ook soorten die lang niet ieder jaar in Meijndel broeden. De resterende soorten broeden jaarlijks in Meijndel en voor deze was 2025 een gemiddeld tot goed jaar.

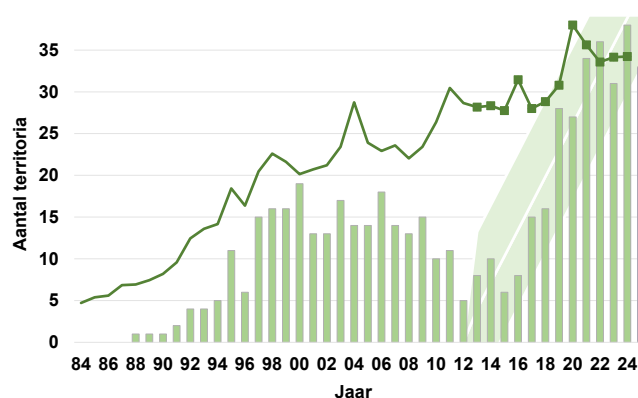
(EG2) Soorten van riet- en andere verlandingsvegetaties

Bijna alle soorten uit deze groep die in 2025 broedend in Meijndel werden vastgesteld, deden dat in aantallen die de lange-termijntrend bevestigen (tabel 2).

Alleen het Waterhoen, een van de soorten met een negatieve lange-termijntrend, deed dat niet en krabbelt de laatste jaren gelukkig weer wat op na het dieptepunt van zeven territoria in 2012 en 2013. Van deze groep komt alleen de Blauwborst, een insectenetende lange-afstandtrekker van 20 gram, voor in de NHD-selectie. De andere insecteneters uit deze groep, te weten Rietzanger, Kleine karekiet en Rietgors, zijn niet in de NHD-selectie opgenomen omdat de desbetreffende analyse betrekking heeft op het droge deel van het Noordhollands Duinreservaat. De Blauwborst heeft weliswaar een voorkeur voor struweelrijk moeras, maar broedt ook vaak in droger habitat zoals in duindoornstruweel. Vanaf 2012 is deze soort in Meijndel fors in aantal toegenomen en de laatste jaren broeden er ruim 30 paar (Fig. 4).

(EG3) Soorten van pioniervegetaties en ruigten

Voor het eerst sinds het begin van de BMP-tellingen in 1984 is in Meijndel de Bijeneter als broedvogel vastgesteld. Het gaat om twee territoria, in de kavels 16 en 71. Het territorium in kavel 16 berust op twee waarnemingen: op 2 juni van een waarschijnlijke nestplaats (broedcode 6) en op 18 juni van een paar (broedcode 3). Het territorium in kavel 71 berust op vier waarnemingen: op 26 mei en op 11 juni van een paar (broedcode 3), op 11 juli van een vogel met voer (broedcode 14) en op 3 augustus van een nest met jongen (broedcode 16). Dus er heeft in 2025 tenminste één paar Bijeneters met succes in Meijndel gebroed. Minder spectaculair, maar wel bijzonder, is het territorium van de Gele kwikstaart, in kavel 42. Het is gebaseerd op de waarneming van een zingende vogel (broedcode 2) op 13 april. Sinds 1984 is slechts zes keer eerder een territorium van de Gele kwikstaart in Meijndel opgemerkt, in zes verschillende jaren.

Figuur 4. Blauwborst: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland

Toelichting: als bij figuur 2 met de navolgende aanvulling, die geldt voor alle soortgelijke grafieken in dit verslag. De gekleurde lijn geeft het verloop van de landelijke index over de periode 1984-2024, ontleend aan de 'Vogelinfo' op de website van Sovon (www.sovon.nl) en aan het 'Netwerk Ecologische Monitoring' (Sovon, provincies & CBS). In de grafiek is deze landelijke index zo geschaald dat het maximum ervan overeenkomt met het maximum in Meijndel van het aantal territoria per jaar over de periode 1984-2024. Rood betekent een significante afname, groen een significante toename en geel een stabiele of onzekere ontwikkeling over de periode 1984-2024 (zie ook tabel 1). De kleur van de markeringen op de lijn heeft dezelfde betekenis, maar dan voor de periode 2013-2024.

Tabel 1. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van open water, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1	3	4	5	6	7	8	9	10
Soort	Aantal territoria		Percentage dubbeltellingen	Rang 1984-2025 (42 jaar)	Meijndel		Nederland	
	voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Dodaars	64	41	36%	11	→	→	↑	→
Fuut	15	7	53%	42	↓	↓	↓	→
Geoorde fuut	1	1	0%	34	↓	↓	1990 →	↓
Knobbelzwaan	11	6	45%	14	↑	→	↑	↑
Grauwe gans	80	39	51%	9	↑	→	↑	↑
Canadese gans	30	15	50%	4	↑	↑	1990 ↑	↑
Nijlgans	13	9	31%	21	↑	→	↑	→
Krakeend	33	19	42%	41	↓	→	↑	↑
Wintertaling	1	1	0%	5	→	→	↓	→
Wilde eend	67	36	46%	39	↓	→	↓	↓
Soepeend	2	2	0%	27	→ ?	↑	2007 ↓	↓
Krooneend	51	26	49%	8	↑	↑	↑	→
Tafeleend	38	19	50%	42	↓	→	↓	→
Kuifeend	56	29	48%	42	↓	↓	→	↓
Meerkoet	142	95	33%	41	↓	→	→	↑
Ijsvogel	1	1	0%	11	↑	→	↑	→
Oeverzwaluw	1	1	0%	7	↑	→	↑	→
Totaal	606	347	43%	42	↓	→	?	?

Toelichting:

Kolom 1: in rood de Rode Lijst-soorten (Van Kleunen e.a. 2017).

Kolom 4: een rood/groen getal geeft aan dat het desbetreffende aantal territoria in 2025 significant lager/hoger is dan de naar 2025 doorgetrokken (lineaire) trend over de voorgaande 12 jaar.

Kolom 6: groen staat voor een goed jaar (rangnummer < 10), rood voor een slecht jaar (rangnummer > 33).

Kolom 7 en 8: ↑ = significante toename, ↓ = significante afname, → = stabiel of onzeker.

Significantie ($p < 0,05$) van toe- of afname op basis van een rangcorrelatietoets (Spearman 1904) tussen de jaren en de jaarlijkse territoriumaantallen.

Kolom 9: een jaartal geeft aan dat de trend bepaald is vanaf dat jaar en niet vanaf 1984 (door het ontbreken van indexcijfers voorafgaand aan het jaartal).

Kolom 9 en 10: ↑ = significante toename, ↓ = significante afname, → = stabiel of onzeker.

Significantie ($p < 0,05$) van toe- of afname op basis van een rangcorrelatietoets (Spearman 1904) tussen de jaren en de landelijke indexcijfers. De landelijke indexcijfers zijn ontleend aan de 'Vogelinfo' op de website van Sovon (www.sovon.nl) en aan het 'Netwerk Ecologische Monitoring' (Sovon, CBS & provincies).

Tabel 2. Territoria-aantallen in Meijendel in 2025 van de soorten van riet- en andere verlandingsvegetaties, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Soort	Trekgedrag / dieet / gewicht	Aantal territoria		Percentage dubbeltellingen	Rang 1984-2025 (42 jaar)	Meijendel		Nederland	
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Roerdomp		8	4	50%	6	↑	→	1990 ↑	↑
Waterral		9	9	0%	16	→	→	↑	→
Waterhoen		16	15	6%	33	↓	→	↓	↑
Blauwborst	3 20	38	33	13%	4	↑	↑	↑	↑
Rietzanger		27	24	11%	2	↑	↑	↑	↑
Kleine karekiet		136	129	5%	41	↓	↓	→	→
Rietgors		18	16	11%	40	↓	→	↑	→
Totaal		252	230	9%	36	↓	→	?	?

Toelichting: als bij tabel 1 met een extra kolom (kolom 2) waarin bij sommige soorten een code staat met, van links naar rechts, de volgende betekenis (Van Oosten e.a. 2025):

- het trekgedrag: 1=standvogel, 2=korte-afstandtrekker, 3=lange-afstandtrekker
- het dieet: I=insecten, Z=zaden
- het gewicht, in gram, van een volwassen man.

In de NHD-selectie zitten vijf soorten uit de groep van pioniervegetaties en ruigten (Tabel 3). Drie daarvan, namelijk Patrijs, Wulp en Paapje, hebben in 2025 niet in Meijendel gebroed. Van de Patrijs is sinds 1984 één keer één territorium vastgesteld, in 1992. De Wulp was tot 1999 een vaste broedvogel met daarna alleen in 2011 nog één territorium (Fig. 5). Het Paapje was tot de eeuwwisseling een vrij regelmatige broedvogel met daarna alleen in 2018 nog één territorium. Tot veler verrassing was er in 2025 een territorium van de Tapuit, in kavel 17B. Het territorium is gebaseerd op de waarneming van een broedverdachte vogel (broedcode 7, alarmeren/waaks gedrag) op 4 juni. De aanname van een territorium wordt ondersteund door de waarneming van een vogel met voer, één dag eerder buiten de BMP-tellingen om. Het was voor het eerst sinds 2005 dat er weer een territorium van de Tapuit in Meijendel is vastgesteld (Fig. 6). Van de vijf NHD-soorten in EG3 is alleen de Witte kwikstaart een vaste broedvogel van ons duingebied, met 12 territoria in 2025 en een stijgende lange-termijntrend.

(EG5) Soorten van grazige vegetaties

In 2025 waren er onder de soorten van grazige vegetaties in Meijendel geen verrassende resultaten (Tabel 4). Vermeldenswaard is het territorium van de Tureluur in kavel 10/12/76. Dit is sinds 1984 een incidentele broedvogel van Meijendel met nooit meer dan twee territoria per jaar. Van de twee NHD-soorten in deze groep, Veldleeuwerik en Graspieper, is alleen de Graspieper een vaste broedvogel van Meijendel, met zowel op de korte als op de lange termijn een stijgende trend (Fig. 7).

(EG6) Soorten van struiken en struwelen

Van de Roodborsttapuit werden in Meijendel niet eerder zoveel territoria vastgesteld als in 2025 (Tabel 5). Onder de vier andere soorten van struiken en struwelen met een positieve lange-termijntrend was 2025, afgaande op de rangorde over de afgelopen 42 jaar, voor de Tuinfluiter en Grasmus een prima jaar, voor de Zanglijster een matig jaar en voor de Braamsluiper een uitgesproken slecht jaar.

Voor Heggenmus, Nachtegaal, Staartmees en Goudvink (Fig. 8) was 2025, in lijn met de negatieve trend op zowel de lange als de korte termijn, het slechtste jaar sinds de start van de BMP-tellingen in 1984. De Fitis, ook een soort met een negatieve lange- en korte-termijntrend, bereikte al in 2018 wat betreft het aantal territoria een dieptepunt en

vertoont daarna een min of meer stabiele ontwikkeling op een iets hoger niveau (Fig. 9). Van de Grauwe klauwier werden voor het tweede jaar op rij meerdere territoria vastgesteld, in de kavels 7, 77 en 83. De meest broedverdachte waarneming was een mannetje met voer (broedcode 14) op 11 juni in kavel 77.

Tabel 3. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van pioniervegetaties en ruigten, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Soort	Trekgedrag / dieet / gewicht	Aantal territoria		Percentage dubbeltellingen	Rang 1984-2025 (42 jaar)	Meijndel		Nederland	
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Patrijs	1 390	0	0	0%	2			↓	→
Wulp	2 770	0	0	0%	17	↓		↓	↓
Kleine plevier		3	2	33%	11	↑	→	1990 ↑	→
Kleine mantelmeeuw		1	1	0%	9	→	→	1990 ↑	↓
Zilvermeeuw		1	1	0%	9	↓	→	1986 ↓	↓
Bijeneter		2	2	0%	1			↑	→
Gele kwikstaart		1	1	0%	1	→	→	→	↑
Witte kwikstaart	2 21	14	12	14%	7	↑	→	↓	→
Paapje	3 17	0	0	0%	11	↓	→	1990 ↓	→
Tapuit	3 24	1	1	0%	17	↓		↓	↑
Totaal		23	20	13%	18	↓	→	?	?

Toelichting: als bij tabel 2.

Tabel 4. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van grazige vegetaties, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Soort	Trekgedrag / dieet / gewicht	Aantal territoria		Percentage dubbeltellingen	Rang 1984-2025 (42 jaar)	Meijndel		Nederland	
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Kievit		10	6	40%	29	→	→	↓	↓
Tureluur		1	1	0%	3	→	→	↓	↓
Veldleeuwerik	2 42	3	3	0%	6	→	↑	↓	↑
Graspieper	2 19	59	45	24%	5	↑	↑	→	→
Totaal		73	55	25%	7	↑	↑	?	?

Toelichting: als bij tabel 2.

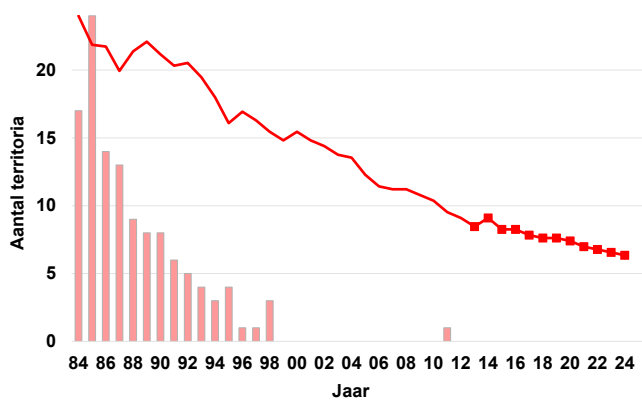
Bijna alle soorten uit deze ecologische groep maken deel uit van de NHD-selectie. Daarin is ook de Zomertortel opgenomen, die in 2012 als vaste broedvogel uit Meijndel is verdwenen. De NHD-soorten uit de in het voorafgaande besproken ecologische groepen waren alle insecteneters. Onder de NHD-soorten in EG6 zitten ook drie zaadeters, namelijk Zomertortel, Kneu en Goudvink. Elk van deze drie

laat een negatieve lange-termijntrend zien. Voor de rest zijn de NHD-soorten in deze ecologische groep insecteneters. Vijf ervan (Roodborsttapuit, Zanglijster, Braamsluiper, Tuinfluiter en Zwartkop) vertonen een stijgende lange-termijntrend, vier (Winterkoning, Merel, Sprinkhaanzanger en Grasmus) een stabiele en vijf (Heggenmus, Roodborst, Nachtegaal, Fitis en Staartmees) een negatieve.

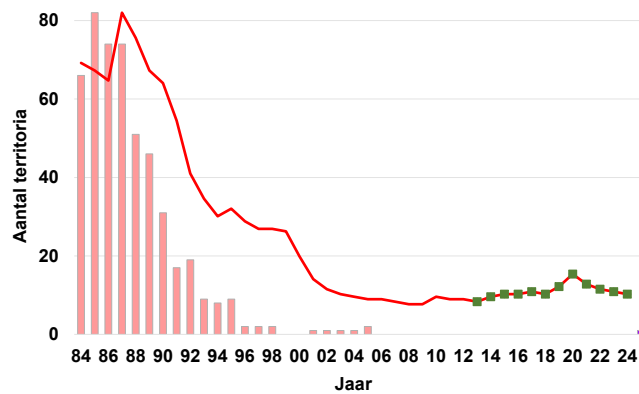
Tabel 5. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van struiken en struwelen, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1 Soort	2 Trekgedrag / dieet / gewicht	3 Aantal territoria		5 Percentage dubbeltellingen	6 Rang 1984-2025 (42 jaar)	7 Meijndel		9 Nederland		10
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	
Zomertortel	3 Z 140	0	0	0%	32	↓	→	↓	↓	
Winterkoning	1 I 10	303	249	18%	31	→	→	↑	→	
Heggenmus	1 I 21	293	241	18%	42	↓	↓	↓	→	
Roodborst	2 I 18	306	263	14%	13	↓	→	↑	↑	
Nachtegaal	3 I 21	270	227	16%	42	↓	↓	↑	↑	
Roodborsttapuit	2 I 15	134	119	11%	1	↑	↑	↑	↑	
Merel	1 I 100	210	179	15%	41	→	↓	→	↓	
Zanglijster	2 I 83	51	44	14%	26	↑	→	↑	→	
Sprinkhaanzanger	3 I 14	88	75	15%	6	→	→	↑	→	
Bosrietzanger		29	28	3%	19	↓	↑	→	↑	
Braamsluiper	3 I 12	91	68	25%	40	↑	→	→	↑	
Grasmus	3 I 16	529	452	15%	25	→	→	↑	→	
Tuinfluiter	3 I 19	214	181	15%	4	↑	↑	↓	↑	
Zwartkop	3 I 21	384	326	15%	8	↑	→	↑	↑	
Fitis	3 I 10	633	583	8%	37	↓	↓	↓	↓	
Staatmees	1 I 9	48	32	33%	42	↓	↓	→	↓	
Grauwe klauwier		3	3	0%	2	→	→	↑	↑	
Kneu	2 Z 19	50	36	28%	31	↓	↑	↓	↑	
Goudvink	1 Z 21	2	2	0%	42	↓	↓	↑	→	
Totaal		3638	3108	15%	42	↓	→	?	?	

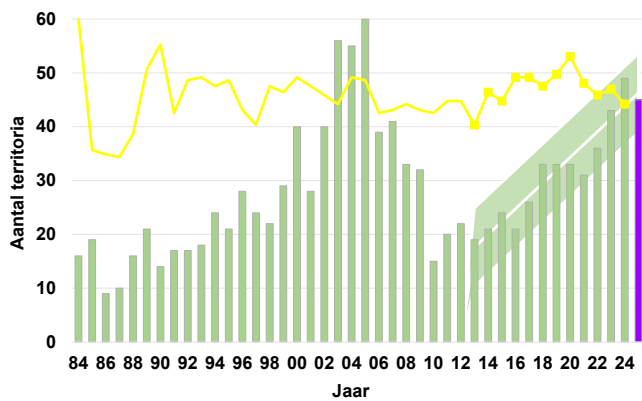
Toelichting: als bij tabel 2.

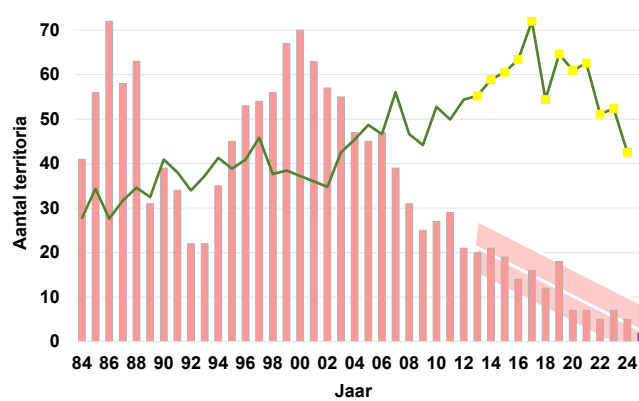
*Figuur 5. Wulp: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.*

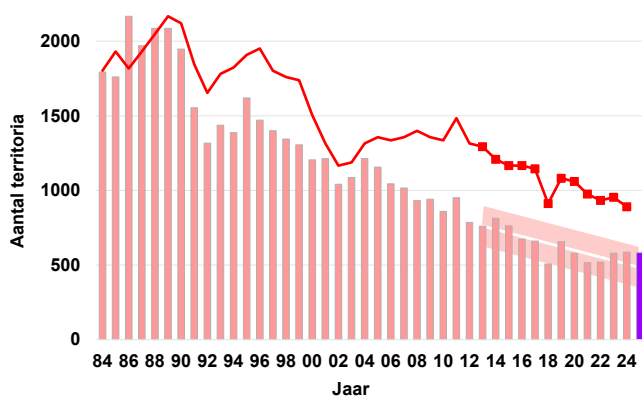
*Figuur 6. Tapuit: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.*

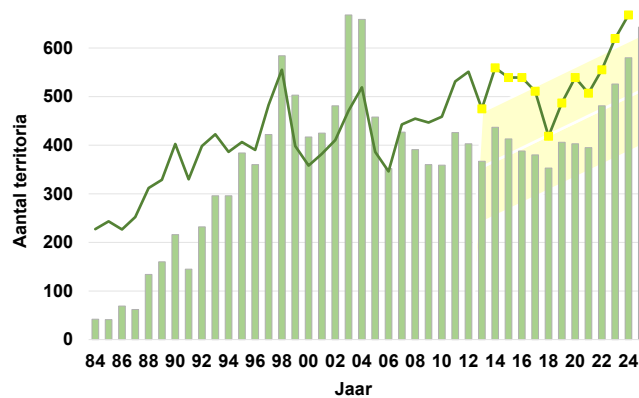
*Figuur 7. Graspieper: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.*

*Figuur 8. Goudvink: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.*

*Figuur 9. Fitis: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.*

*Figuur 10. Tjiftjaf: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland
Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.*

(EG7) Soorten van boomgroepen, open bos en bosranden

Voor het eerst sinds 1984 werd in 2025 in het geïnventariseerde gebied een territorium van de Hop vastgesteld (Tabel 6). Het territorium is gebaseerd op drie waarnemingen van een zingend individu (broedcode 2), op 3 mei, 31 mei en 12 juni, in kavel 66. Dit is het golfterrein, dus strikt genomen is het territorium niet in Meijndel gelokaliseerd. Overigens zijn in 2025, verspreid over Meijndel, meer waarnemingen gedaan van een zingende Hop, maar in geen enkel kavel waren dat er in het kader van de BMP-tellingen voldoende voor het aannemen van een territorium. Vóór 2025 zijn er sinds 1984 slechts zeven jaar geweest met een, zelfs precies één, territorium van de Nachtzwaluw, recentelijk nog in 2022 en 2024. In 2025 waren er ineens drie territoria van deze soort, in de kavels 42, 53 en 73. Elk op basis van broedcode 2 (zingend of baltsend individu). Voor drie andere soorten uit de groep van boomgroepen, open bos en bosranden, namelijk voor Boomleeuwerik, Boompieper en Putter, was 2025 ook het beste jaar sinds 1984. Voor de drie soorten uit tabel 6 met een negatieve lange- en/of korte-termijntrend, namelijk voor Groene specht, Ekster en Zwarte kraai, was 2025 een bijzonder slecht jaar.

Onder de NHD-selectie in deze groep bevinden zich twee zaadeters, Groenling en Putter, die beide een positieve trend laten zien. Onder de overige vijf, insectenetende, NHD-soorten in EG7 bevindt zich ook de Spotvogel, die in sommige jaren, zoals in 2025, geen territorium in Meijndel heeft, maar wel een positieve lange-termijntrend vertoont, al gaat het nooit om meer dan vijf territoria per jaar. Van de andere vier insectenetende NHD-soorten in EG7 is de trend negatief (Groene specht), positief (Boomleeuwerik en Boompieper) of stabiel (Gekraagde roodstaart).

(EG8) Soorten van opgaand, gesloten bos

In 2025 kwamen zeven verschillende soorten roofvogels in Meijndel (inclusief het golfterrein) tot broeden (Tabel 7).

Vijf daarvan met slechts één territorium: de Wespandief in kavel 71, de Sperwer in kavel 53, de Torenvalk in kavel 66, de Boomvalk in kavel 54A en de Slechtvalk in kavel 42. De meeste soorten met een positieve lange-termijntrend deden het ook dit jaar erg goed. Onder deze spande de Grote lijster de kroon, want niet eerder werden zoveel territoria van deze soort (16) vastgesteld als in 2025.

Tabel 6. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van boomgroepen, open bos en bosranden, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1 Soort	2 Trekgedrag / dieet / gewicht	3 Aantal territoria		5 Percentage dubbeltellingen	6 Rang 1984-2025 (42 jaar)	7 Meijndel		9 Nederland	
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Aalscholver		533	533	0%	12	↑	→	↑	↓
Nachtzwaluw		3	3	0%	1	→	↑	↑	↑
Hop		1	1	0%	1			↑	↑
Groene specht	1 190	17	10	41%	39	↓	↓	↑	↑
Boomleeuwerik	2 30	197	153	22%	1	↑	↑	↑	↑
Boompieper	3 24	148	132	11%	1	↑	↑	↑	→
Gekraagde roodstaart	3 15	81	74	9%	33	→	→	↑	↑
Cetti's zanger		80	62	23%	2	↑	↑	↑	↑
Spotvogel	3 13	0	0	0%	30	↑	→	↓	↑
Ekster		14	13	7%	41	↓	↓	↓	→
Zwarte kraai		45	39	13%	40	→	↓	→	→
Groenling	2 Z 28	32	27	16%	4	→	↑	↑	↓
Putter	2 Z 17	42	33	21%	1	↑	↑	↑	↑
Totaal		1193	1080	9%	9	↑	→	?	?

Toelichting: als bij tabel 2.

Tabel 7. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van opgaand, gesloten bos, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Soort	Trekgedrag / dieet / gewicht	Aantal territoria		Percentage dubbeltellingen	Rang 1984-2025 (42 jaar)	Meijndel		Nederland	
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Wespendief		1	1	0%	1				
Havik		5	5	0%	5	↑	→	→	→
Sperwer		1	1	0%	14	↑	→	→	→
Buizerd		19	10	47%	13	↑	→	↑	↑
Torenvalk		1	1	0%	23	↓	↑	↓	↑
Boomvalk	3 180	1	1	0%	19	↓	→	↓	→
Slechtvalk		2	1	50%	2	↑	↑	1990 ↑	→
Houtsnip		4	3	25%	11	↓	↑	↑	→
Holenduif	2 Z 300	11	11	0%	27	→	→	↑	↑
Houtduif	2 Z 450	35	30	14%	42	↓	↓	↓	↑
Halsbandparkiet		5	5	0%	19	↑	↓	↑	↑
Bosuil		7	6	14%	32	↓	→	↑	↑
Grote bonte specht	1 85	132	91	31%	6	↑	→	↑	↑
Kleine bonte specht	1 21	21	18	14%	4	↑	→	↑	↑
Grote lijster	2 130	21	16	24%	1	↑	↑	↓	→
Fluiter	3 10	0	0	0%	23	→	→	↓	→
Tjiftjaf	3 9	766	643	16%	3	↑	→	↑	→
Goudhaan	1 6	9	9	0%	18	↑	→	→	↓
Grauwe vliegen-vanger	3 17	14	14	0%	4	↑	→	↓	→
Glanskop	1 12	28	24	14%	36	→	↓	↑	→
Kuifmees	1 12	9	9	0%	6	↑	↑	↓	→
Zwarte mees	1 9	0	0	0%	35	→	→	↓	→
Pimpelmees	1 11	270	212	21%	14	↑	→	↑	↑
Koolmees	1 18	388	297	23%	40	→	→	↑	↑
Boomklever	1 24	15	13	13%	14	↑	→	↑	→
Boomkruiper	1 10	101	93	8%	7	↑	→	↑	↑
Wielewaal	3 68	2	2	0%	32	↓	→	↓	↑
Gaai		63	42	33%	42	↓	→	↑	→
Kauw		7	7	0%	40	↓	→	2007 ↓	↓
Spreeuw	2 78	1	1	0%	42	↓	→	↓	→
Ringmus	1 Z 24	0	0	0%	19	→		↓	↓
Vink	2 24	409	344	16%	12	↑	→	↑	→
Kruisbek	2 Z 43	0	0	0%	6	→		→	↓
Appelvink	2 Z 58	11	10	9%	3	↑	→	↑	↑
Totaal		2359	1920	19%	13	↑	→	?	?

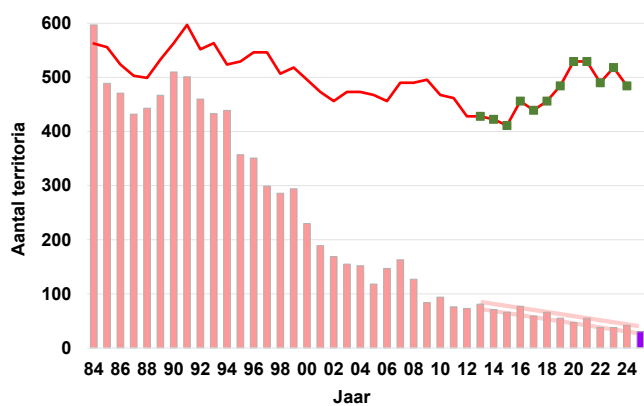
Toelichting: als bij tabel 2.

Tabel 8. Territoria-aantallen in Meijndel in 2025 van de soorten van bebouwing en de overige soorten, vóór en na correctie voor dubbeltellingen alsmede in het licht van ontwikkelingen sinds 1984

1 Soort	2 Trekgedrag / dieet / gewicht	3 Aantal territoria		5 Percentage dubbeltellingen	6 Rang 1984-2025 (42 jaar)	7 Meijndel		9 Nederland	
		voor correctie	na correctie			Trend 1984-2024	Trend 2013-2024	Trend 1984-2024	Trend 2013-2024
Turkse tortel	1 Z 200	2	2	0%	4	→	→	↓	↓
Koekoek	3 I 130	27	9	67%	36	↓	→	↓	↑
Kerkuil		3	3	0%	1	↑	→	↑	→
Boerenwaluw		10	10	0%	7	↑	→	↑	→
Zwarte roodstaart		4	3	25%	2	↑	↑	→	↑
Huismus		12	12	0%	14	→	→	↓	↑
Totaal		58	39	33%	15	→	→	?	?

Toelichting: als bij tabel 2. Bovendien is bij de Koekoek een extra correctie toegepast op het aantal territoria (na correctie voor dubbeltellingen) i.v.m. de beschikbaarheid van waardvogels (Hooijmans 2006).

Maar ook de Tjiftjaf (Fig. 10) is het vermelden waard, want voor het eerst werden er, na correctie voor dubbeltellingen, van deze soort meer territoria vastgesteld dan van de Fitis. Daarmee was de Tjiftjaf in 2025 tevens de talrijkste broedvogel van Meijndel. Hiertegenover stonden drie soorten die niet eerder zo weinig territoria hadden als in 2025: Houtduif (Fig. 11), Gaai en Spreeuw. Van de Spreeuw werd nog slechts één territorium vastgesteld, in kavel 42, en daarmee lijkt de soort als vaste broedvogel uit Meijndel te gaan verdwijnen. Een soort die in 2025 ook een slecht jaar had, met rangnummer 40 binnen de afgelopen 42 jaar, was de in trendmatig opzicht stabiele Koolmees. Desondanks was de Koolmees in 2025, met 297 territoria, nog altijd een van de talrijkste broedvogels van Meijndel.

Figuur 11. Houtduif: aantalsontwikkeling als broedvogel in Meijndel en in heel Nederland

Toelichting: zie de toelichting bij figuur 4.

De omvangrijke ecologische groep van opgaand, gesloten bos bevat 23 NHD-soorten. Hieronder zitten vier soorten zonder een territorium in 2025. Dat zijn Fluitier, Zwarte mees, Ringmus en Kruisbek. Fluitier en Zwarte mees, beide insecteneters, komen niet ieder jaar in Meijndel tot broeden. En als dat wel gebeurt, dan met slechts weinig territoria. De Ringmus, een zaadeter, was tot de eeuwwisseling een vaste broedvogel van Meijndel, maar al ruim 20 jaar is er geen enkel territorium van deze soort meer opgemerkt. De Kruisbek, eveneens een zaadeter, is een uiterst zeldzame broedvogel van ons duingebied met alleen in de jaren 1989 tot en met 2003 zeven territoria, verdeeld over vijf jaar. In de NHD-selectie van EG8 zitten nog drie zaadeters, namelijk Holenduif (met een stabiele lange-termijntrend), Houtduif (met een negatieve lange-termijntrend) en Appelvink (met een stijgende lange-termijntrend). De resterende 16 NHD-soorten in EG8 zijn alle insecteneters. Daarvan laten er 11, verreweg de meerderheid, een stijgende lange-termijntrend zien, twee een stabiele en drie een dalende.

(E9) Soorten van bebouwing en overig

Onder de soorten van bebouwing waren in 2025 geen bijzonderheden, of het moet de Kerkuil zijn met drie territoria, een evenaring van het recordaantal uit 2024. De territoria bevonden zich in de kavels 53, 66 en 78/79. De waarneming met de hoogste broedcode (code 13, bewoond nest) van de drie komt uit kavel 78/79 en werd gedaan op 16 mei. In deze groep zitten twee NHD-soorten, een zaadeter (de Turkse tortel met een stabiel aantalsverloop, maar niet ieder jaar in Meijndel broedend en als dat wel gebeurt met hooguit drie territoria per jaar) en een insecteneter (de Koekoek met een dalende trend).

Trends van insecteneters en zaadeters in Meijndel tussen 1984 en 2024, in relatie tot habitat en lichaamsgrootte

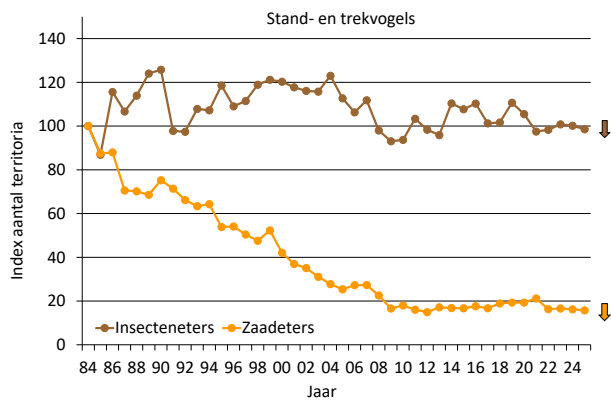
In het NHD-onderzoek wordt niet alleen gekeken naar de ontwikkeling van het aantal vogels, maar ook naar de ontwikkeling van de met dat aantal corresponderende biomassa. De keuze daarvoor berust op de aanname dat een bepaalde biomassa aan prooien een bepaalde biomassa aan predatoren in stand kan houden. De conclusie van het NHD-onderzoek is dat van 1982 tot 2020 de aantallen insecteneters zijn toegenomen met 72% (gemeten in biomassa met 12%). Daarentegen zijn de aantallen zaadeters in het NHD afgenomen met 15% (gemeten in biomassa zelfs met 62%). Vooral de toename van de insecteneters, zowel in aantal als in biomassa, is opmerkelijk in het licht van de uit veel gebieden gerapporteerde sterke insectenachteruitgang. Het leek mij interessant om uit te zoeken of de resultaten voor het NHD ook gelden voor Meijndel.

In het NHD-artikel staan twaalf figuren waarmee de bevindingen van de analyse inzichtelijk worden gemaakt (de figuren 2 t/m 7 op blz. 71 en 72 van het tijdschrift *Limosa*, nummer 98.2, 2025). Ik heb vergelijkbare figuren (12a t/m 17b op de volgende twee bladzijden) opgesteld voor Meijndel. De periodes overlappen voor een groot deel: in het NHD-onderzoek gaat het om de periode 1982-2020, in dit verslag om de periode 1984-2024. In navolging van de NHD-onderzoekers heb ik ook, ten behoeve van de duidelijkheid, de aantallen en gesommeerde gewichten omgerekend naar trendgetallen, waarbij 1984 het referentiejaar is (trendgetal=100). De mogelijke significantie van een stijgende of dalende tendens in de reeksen van de figuren 12a t/m 17b is onderzocht met behulp van een rangcorrelatietoets (Spearman 1904) tussen de jaren en de jaarlijkse indexcijfers. Dit is dezelfde toets als gebruikt bij de figuren 2 t/m 11. In de NHD-analyse ontbreekt een statistische toetsing van de trendmatige ontwikkelingen.

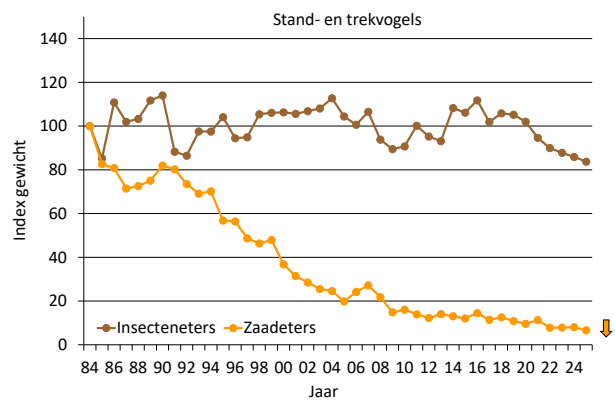
Alle insecteneters bij elkaar laten over de periode 1984-2024 een licht dalende trend zien (Fig. 12a). De daling is licht, maar wel significant. Uitgesplitst naar trekvogels en standvogels zien we dat de standvogels onder de insecteneters verantwoordelijk zijn voor de dalende tendens van alle insecteneters tezamen (Fig. 13a en 14a). Bij de zaadeters is de daling enorm, met over de periode 1984-2014 een afname van meer dan 80% (Fig. 12a). De trekvogels en standvogels onder de zaadeters laten hetzelfde beeld zien van een enorme afname (Fig. 13a en 14a). Als in plaats van aantallen wordt uitgegaan van het gesommeerde

gewicht van de vogels, dan is het beeld niet heel anders met ook een enorme daling bij de zaadeters (Fig. 12b). Wel is het aantalsverloop van de insecteneters dan niet langer significant dalend, maar statistisch gezien stabiel over de periode 1998-2024. Ook uitgesplitst laten dan zowel de trekvogels als de standvogels eenzelfde beeld zien van een min of meer stabiel verloop bij de insecteneters en een extreme daling bij de zaadeters (Fig. 13b en 14b). De ontwikkelingen in Meijndel wijken fors af van die in het NHD. Samengevat komt het erop neer dat daar, over de periode 1982-2020, het aantal insecteneters een forse stijging (gemeten in biomassa een lichte stijging) laat zien en het aantal zaadeters een lichte afname (gemeten in biomassa een forse afname). In grote lijnen zijn de ontwikkelingen in Meijndel dus veel negatiever dan die in het NHD.

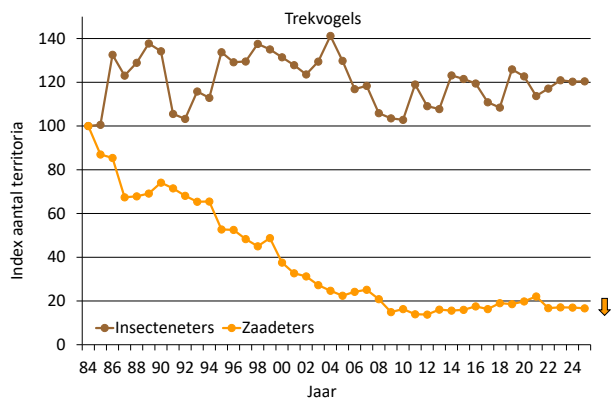
De dalende aantalsontwikkeling van de insecteneters in Meijndel sluit meer aan bij afnemende insectenaantallen dan de stijgende aantalsontwikkeling van de insecteneters in het NHD. Als de insectenaantallen inderdaad overall afnemen, dan maken de bevindingen in het NHD wel duidelijk dat afnemende insectenaantallen alleen de negatieve trend van de insecteneters in Meijndel niet kunnen verklaren. De dramatische afname van de zaadeters in Meijndel, terwijl die in het NHD slechts licht zijn afgenomen (wel flink afgenomen gemeten in biomassa), roept ook de nodige vragen op. Het is sowieso verrassend dat de zaadeters het veel slechter doen dan de insecteneters, zowel in het NHD als in Meijndel. De reden voor de NHD-onderzoekers om ook de aantalstrend van zaadeters te bepalen was juist het verwachte contrast met de mogelijke afname van insecteneters. Mede omdat de NHD-groep van zaadeters erg klein is, met slechts drie standvogels en acht trekvogels, kon ik gemakkelijk achterhalen welke soorten binnen deze groep vooral verantwoordelijk zijn voor de forse afname in Meijndel. Dat blijken onder de trekvogels de Zomertortel en de Houtduif (Fig. 11) te zijn, onder de standvogels de Goudvink (Fig. 8). De NHD-onderzoekers noemen ook de sterke achteruitgang van de Houtduif daar als belangrijkste bijdrage aan de afname in biomassa van trekkende zaadeters. Daarentegen wordt de Goudvink genoemd als voorbeeld van een soort die van een ruimer aanbod aan struwelen in het NHD geprofiteerd heeft. Verondersteld wordt dat daar de toename van struweel en het ouder worden ervan onderdak heeft geboden aan steeds meer vogels. In Meijndel is de oppervlakte aan struweel weliswaar wat afgenomen, maar toch geenszins zodanig dat daarmee bijvoorbeeld de dramatische afname van de Goudvink verklaard kan worden. Zie ook, in dit nummer van *Holland's Duinen*, het onderzoek van Schmidt-Tauscher e.a. over vegetatie en broedvogels.

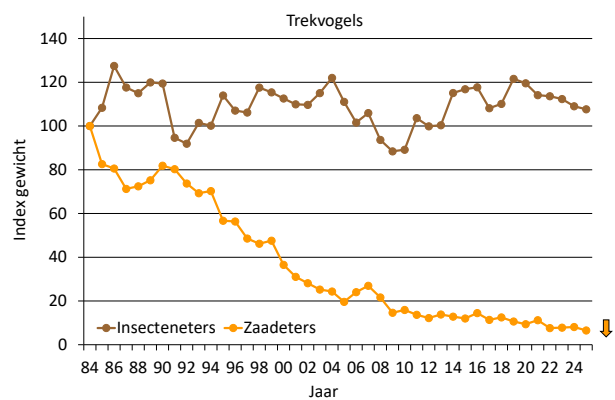
Figuur 12a. Index aantal territoria van alle insecteneters (1984 = 5378) en zaadeters (1984 = 958)
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

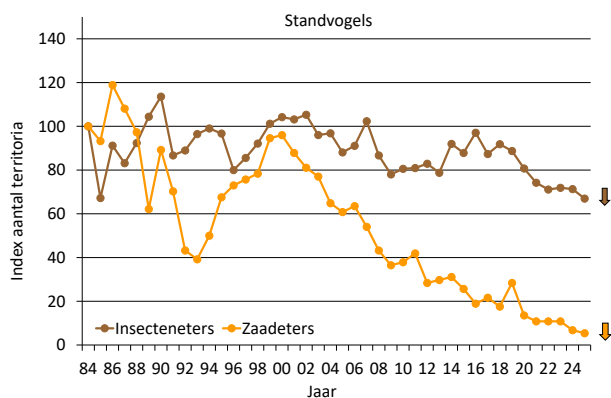
Figuur 12b. Index gesommeerd gewicht van alle insecteneters (1984 = 136,1 kg) en zaadeters (1984 = 299,2 kg)
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

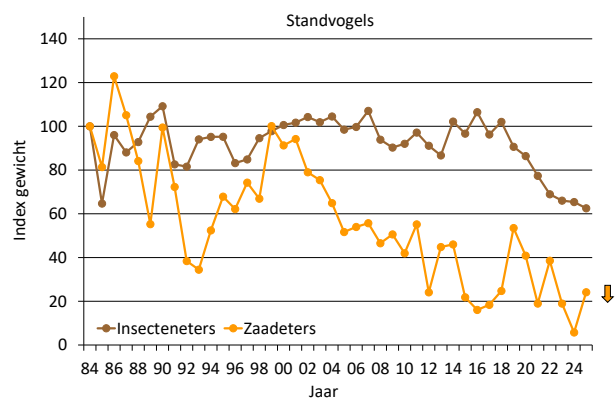
Figuur 13a. Index aantal territoria van de trekvogels onder de insecteneters (1984 = 3172) zaadeters (1984 = 884)
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

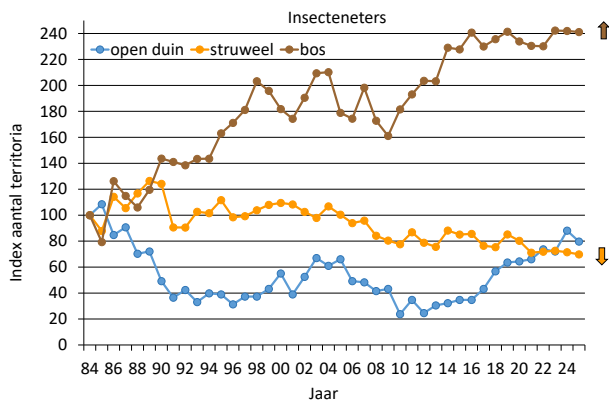
Figuur 13b. Index gesommeerd gewicht van de trekvogels onder de insecteneters (1984 = 64,0 kg) en zaadeters (1984 = 297,3 kg)
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

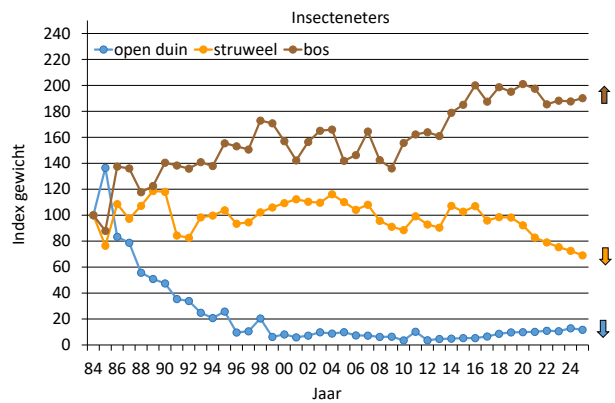
Figuur 14a. Index aantal territoria van de standvogels onder de insecteneters (1984 = 2206) en zaadeters (1984 = 74)
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

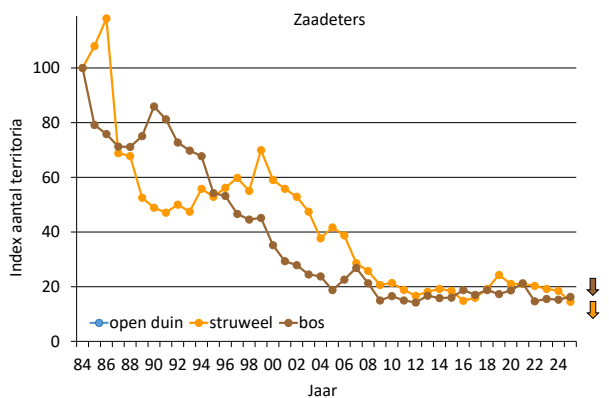
Figuur 14b. Index gesommeerd gewicht van de standvogels onder de insecteneters (1984 = 72,2 kg) en zaadeters (1984 = 1,8 kg)
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

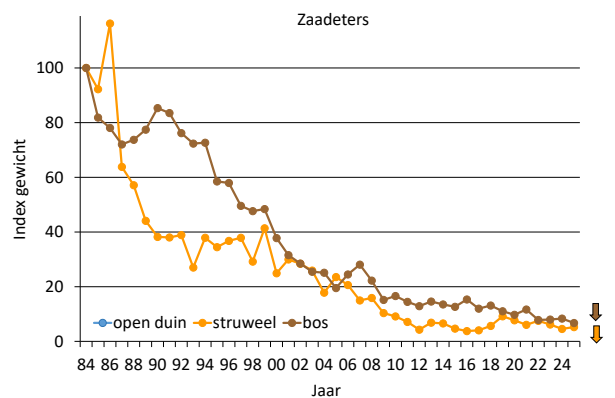
Figuur 15a. Index aantal territoria van de insecteneters uitgesplitst naar drie habitats
 ↑ en ↓: significant stijgende resp. dalende trend over 1984-2024

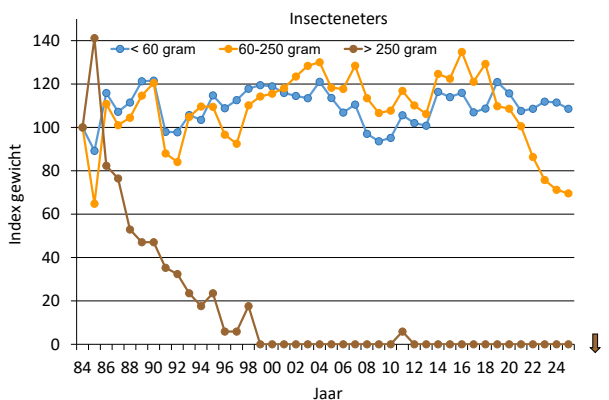
Figuur 15b. Index gesommeerd gewicht van de insecteneters uitgesplitst naar drie habitats
 ↑ en ↓: significant stijgende resp. dalende trend over 1984-2024

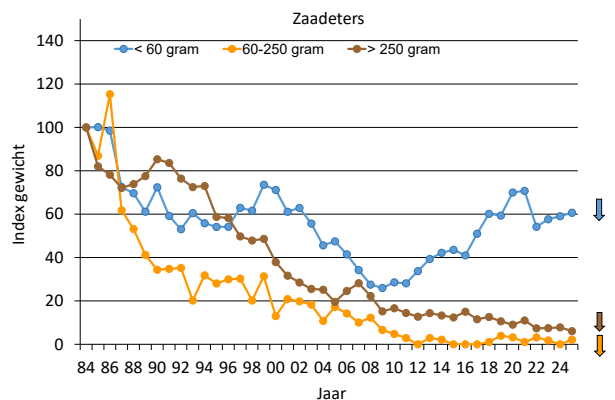
Figuur 16a. Index aantal territoria van de zaadeters uitgesplitst naar twee habitats
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

Figuur 16b. Index gesommeerd gewicht van de zaadeters uitgesplitst naar twee habitats
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

Figuur 17a. Index gesommeerd gewicht van de insecteneters uitgesplitst naar drie grootteklassen
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

Figuur 17b. Index gesommeerd gewicht van de zaadeters uitgesplitst naar drie grootteklassen
 ↓: significant dalende trend over 1984-2024

Zoals we zagen vertonen de insecteneters tezamen in Meijendel een statistisch significante, licht dalende trend (Fig. 12a). Uitgesplitst naar habitattypen valt deze trend uiteen in een significant dalende trend van de insecteneters die vooral in struweel broeden, een onzekere trend van de insecteneters die vooral in open duin broeden en een significant stijgende trend van de insecteneters die vooral in bos broeden (Fig. 15a). Gemeten in biomassa is de uitsplitsing in grote lijnen hetzelfde met als enig verschil dat de insecteneters van het open duin een significant dalende trend vertonen en al rond de eeuwwisseling gedecimeerd waren (Fig. 15b). Voor de vogels van open duin heb ik de vogels van de ecologische groepen 2, 3 en 5 genomen, voor de vogels van struweel de vogels van de groepen 6 en 9 en voor de vogels van bos de vogels van de groepen 7 en 8. Het aantalsverloop van de vogels van open duin kan eenvoudig worden geduid in termen van de afzonderlijke soorten. De daling in het begin van de periode wordt veroorzaakt door Wulp (Fig. 5) en Tapuit (Fig. 6), die aanvankelijk nog talrijk waren maar snel in aantal afnamen en uit Meijendel verdwenen, terwijl de stijging aan het eind van de periode te danken is aan de toename van Blauwborst (Fig. 4) en Graspieper (Fig. 7). Dit verklaart ook de scherpe daling van de vogels van open duin, gemeten in biomassa, aan het begin van de beschouwde periode en het slechts marginale herstel aan het eind. Uitsluitend de Wulp, met een gewicht van 770 gram (ca. 40 keer zo zwaar als een Graspieper van 19 gram) en met ongeveer 20 paar broedend in Meijendel aan het begin van de periode, is hiervoor verantwoordelijk. De significant afnemende trendmatige ontwikkeling bij de insecteneters van struweel is wat lastiger te duiden in termen van de afzonderlijke soorten. Het gaat hier om veel soorten waarvan er bovendien aardig wat in groten getale in Meijendel broeden (Tabel 5). Kennelijk geven de soorten met een dalende trend, waaronder de Fitis (Fig. 9), getalsmatig de doorslag. De significant stijgende trend bij de insecteneters van bos is eenvoudiger te duiden in termen van afzonderlijke soorten. Het merendeel ervan, waaronder de Tjiftjaf (Fig. 10), vertoont een stijgende trend (Tabel 7 en 8). Mogelijk heeft de stijgende trend bij vele van de bosbewonende insecteneters in Meijendel te maken met het ouder en gevarieerder worden van het bos, waarin, mede door het gevoerde beheer, ook steeds meer dood hout blijft staan en liggen.

Ook de uitkomsten van deze uitsplitsing in het NHD zijn heel anders. Daar nemen de insecteneters in alle drie de vegetatietypen toe, met zelfs een verdrievoudiging in struweel. Ook de gesommeerde gewichten van de vogels in struweel en bos zijn in het NHD toegenomen. Alleen de gesommeerde gewichten van de vogels in het open duin zijn er, zij het slechts weinig, afgenomen. Hierbij past wel

de kanttekening dat de uitsplitsing voor Meijendel en die voor het NHD verschillen. Ik ben voor Meijendel uitgegaan van de voorkeurs habitat van de soorten. In het NHD is een andere benadering gekozen. Daarbij wordt uitgegaan van 31 plots die op basis van de dominante vegetatie zijn toegerekend aan het open duin (14 plots), struweel (5 plots) en bos (12 plots). Omdat in de samenstellende ecologische groepen (2, 3 en 5) van het open duin geen zaadeters zitten, ontbreekt de desbetreffende reeks in de figuren 16a en 16b. Gezien de eerdere bevindingen (Fig. 12a t/m 14b) is het ook niet verrassend dat in Meijendel de zaadeters van zowel struweel als bos een extreem negatief aantalsverloop laten zien. In het NHD zijn er, dankzij de gekozen systematiek, wel zaadeters van het open duin en die zijn daar in de periode 1982-2020 toegenomen, evenals de zaadeters van struweel. Alleen de zaadeters van bos zijn daar afgenomen. Gemeten in biomassa zijn in het NHD alle drie de uitsplitsingen van de zaadeters afgenomen, maar wel, zeker in vergelijking tot de extreme afnames in Meijendel, in bescheiden mate.

Ten slotte is nog een uitsplitsing naar gewicht gemaakt. In Meijendel is het aantalsverloop van de lichtgewichten (< 60 gram) en middelgewichten (60-250 gram) onder de insecteneters statistisch gezien stabiel, en alleen dat van de zwaargewichten (>250 gram) significant (extreem) negatief (Fig. 17a). Onder de zaadeters vertonen alle gewichtsklassen een significant dalend verloop (Fig. 17b). Ook hierbij zijn weer opvallende verschillen met het NHD. Daar nemen onder de insecteneters, net als in Meijendel, de zwaargewichten flink af, maar nemen, anders dan in Meijendel, de licht- en middelgewichten flink toe. Onder de zaadeters nemen daar ook de middel- en zwaargewichten af (wel minder extreem dan in Meijendel), maar nemen de lichtgewichten, volkomen tegengesteld aan de ontwikkeling in Meijendel, flink toe.

Samenvatting

In 2025 werden in Meijendel, na correctie voor dubbeltellingen, 6799 territoria vastgesteld, verdeeld over 100 soorten. Het aantal territoria was in lijn met dat van de laatste jaren (Fig. 2), het aantal soorten was een record (Fig. 3). Er waren enkele bijzondere soorten met één of meerdere territoria. Zo waren er twee territoria van de Bijeneter, in de kavels 16 en 71. In kavel 71 werd zelfs een nest met jongen gezien. Sinds de start van de BMP-tellingen in 1984 waren dit de eerste territoria van deze soort in Meijendel. In kavel 17B werd een volwassen Tapuit met voer gezien, een sterke aanwijzing voor een broedgeval. Dit is van deze soort het eerste territorium in 20 jaar (Fig. 6). Van de Grauwe klauwier werden voor het tweede jaar op rij meerdere territoria vastgesteld, dit keer drie, in

de kavels 7, 77 en 83. Voor de Nachtzwaluw was 2025 het eerste jaar met meerdere territoria, eveneens drie, in de kavels 42, 53 en 73. Ten slotte werd in het geïnventariseerde gebied, ook voor het eerst sinds 1984, een territorium van de Hop vastgesteld. Het bevond zich in kavel 66, het golfterrein.

In dit verslag is ook de trendmatige ontwikkeling sinds 1984 van een groep insecteneters en van een groep zaadeters onder de broedvogels van Meijndel geanalyseerd. Dit is gebeurd in navolging van een analyse van de aantalsontwikkeling van die groepen in het Noordholland Duinreservaat (Van Oosten e.a. 2025). De onderliggende verwachting was dat de vaak gerapporteerde insectenachteruitgang zou doorwerken in de aantalsontwikkeling van de insecteneters. Voor Meijndel zou hier op het eerste gezicht sprake van kunnen zijn, want de insecteneters laten er een significant negatieve trendmatige ontwikkeling zien (Fig. 12a). Maar dan is het op zijn minst vreemd dat de insecteneters in het Noordhollands Duinreservaat juist fors toenemen. Kennelijk hebben minder insecten daar geen enkele beperkende invloed op het aantal insecteneters. Uitgesplitst naar drie habitatypen valt de significant dalende trend van de insecteneters in Meijndel uiteen in een significant dalende trend van de insecteneters die vooral in struweel broeden, een onzekere trend van de insecteneters die vooral in open duin broeden en een significant stijgende trend van de insecteneters die vooral in bos broeden (Fig. 15a). Mogelijk heeft de stijgende trend van vele bosbewonende insecteneters in Meijndel te maken met het ouder en gevarieerder worden van het bos, waarin, mede door het gevoerde beheer, ook steeds meer dood hout blijft staan en liggen. Van de zaadeters, ten slotte, is de aantalsontwikkeling zowel in Meijndel als in het Noordhollands Duinreservaat negatiever dan die van de insecteneters. Ook een verklaring hiervoor ontbreekt vooralsnog.

Dankwoord

Dank aan Herman van Oosten voor het kritisch doornemen van het concept van dit verslag.

F.C. Hooijmans
fchoijmans@ziggo.nl

Literatuur

- Dijk AJ van, M Noback, H Sierdsema, G Troost & JW Vergeer (2012). *Handleiding autoclustering in BMP* (1.08 juli). Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Hooijmans FC (2006). *Dubbeltellingen in 2005 en de Koekoek gedurende 20 jaar*. *Holland's Duinen* 49: 9-15.
- Hooijmans FC (2024). *Broedvogelmonitoring Meijndel 2023*. *Holland's Duinen* 84: 59-81.
- Johnston J (1963). *Econometric methods*. McGraw-Hill Kogakusha Ltd., Tokyo.
- Kleunen A van, R Foppen & C van Turnhout (2017). *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. *Sovon-rapport 2017/34*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Oosten H van, C Kampichler & H Kivit (2025). *Trends van insecteneters en zaadeters in het Noordhollands Duinreservaat tussen 1982 en 2020, in relatie tot habitat en lichaamsgrootte*. *Limosa* 98.2: 67-79.
- Sierdsema H (1995). *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. *SBB-rapport 1995-1*, Sovon-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/Sovon, Driebergen/Beek-Ubbergen.
- Spearman C (1904). *The proof and measurement of association between two things*. *American Journal of Psychology* 15: 72-101.
- Vergeer JW, A Boele, J van Bruggen & C van Turnhout (2023). *Handleiding Sovon broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1. Geinventariseerde kavels met tellers in 2025

Kavel	Opp. in ha.	Teller(s)
1A	41	Leo Snellink
1B	29	Tim den Outer & Reinder de Boer
2	36	André Leegwater
3	32	Tosca Koster
4/5	27	Jennie Schouten
6	28	Hans van As
7	32	Frank Regeer & Wim Calame
8	46	Ron Ousen
10/12/76	62	Wim Calame
12A	71	Nora Kösters
13	15	Ton Lansink
13S	56	Bart Dijkstra
14	41	Ton Lansink
15	33	Adri Remeeus
16	39	Adri Remeeus
16S	12	Paul Wirtz
17A	57	Frans Hooijmans
17B	22	Pamela Rijks & Lis Stolp
32	37	Johan van Gestel
33	34	Marianne Geboers
34	21	Yolande de Kok
35	19	Huib van der Velde & Tim den Outer
36	40	Arja Zandstra

Kavel	Opp. in ha.	Teller(s)
41	17	Niek Albers & Bart Habraken
42	40	Reinder de Boer & Tim den Outer
43	34	Floriaan & Reinoud van Bemmelen
45	40	Frans Hooijmans
46	29	Frank Brouwer
52	29	Hanne Kunnen
53	44	Marianne Geboers & André Leegwater
54A	24	Wim Kooij
55	47	Krijn Leeuwis*
61	20	Dini Thibaudier & Hanneke Oltheten
63	34	Hanne Kunnen
66	58	Wim Calame, Frank Regeer & Pamela Rijks
71	49	Ton van Strien
72	7	Ton van Strien
73	47	Gert Spierenburg & Ton Schijvens
74	13	Dennis van den Bergen
75	48	Amy van Nobelen*
77	33	Yolande de Kok
78/79	50	Thijs Schipper
83	47	Hans van As
84	22	Martin Koole
85	37	Niels Nijsingh & Anne van Bergen
105	16	Dennis van den Bergen

* = nieuwe teller

Bijlage 2. BMP-resultaten Meijndel in 2025 per geïnventariseerd kavel

Kavel	1A	1B	2	3	4/5	6	7	8	10/ 12/ 76	12A	13	13S	14	15	16	16S	17A	17B	32	33	34	35	36	41	42	43	45	46		
Dodaars	1			1	7	3	3		5	1			5	1	2	1	3	1	3	6						4	6			
Fuut	1		1	1	2				3				1			1	2	1		1								1		
Geoorde fuut																														
Aalscholver	260	81	21											57	63	4	47													
Roerdomp	1	2	1	2	1	1																								
Knobbelzwaan		1	2	1	1				1						1	1					1							1	1	
Grauwe gans	8	3	4	3	2	4	5		4	1			4	3	7	2	7	2		1					1	2	4	1		
Canadese gans	2	2	1	2	3	1	2		4				1		3	1	3			1							1		1	
Nijlgans		1	1	1	1		1		1																	1	1	1		
Krakeend			3		3	2	1		7	1		1	1		2	1	2	1	1	1								3		
Wintertaling									1																					
Wilde eend	2	2	3	6	4	2	2		5	2			4	2	5		7	1	1	1						1		6		
Soepeend												1					1													
Krooneend	3	1	4	5	4	1	3		8	1			1	1	3		7	2		2								2		
Tafeleend	1	1	3	2	2	1			4				2		5	1	2	2	1	1						2		6		
Kuifeend		1			2		4		12	1			1		8	5	7			3	2						1	5	1	
Wespendief																														
Havik	1						1		1																					
Sperwer																														
Buizerd		1		1	1		1		1												1				1		1			
Torenvalk																														
Boomvalk																														
Slechtvalk																										1	1			
Waterral	1					2			1						1			1												
Waterhoen	3		2	1											2												1		1	
Meerkoet	8	5	9	10	6	5	4		13	2			7	1	8	3	7	5	9	6				1		4		11		
Kleine plevier									1						1		1													
Kievit									1			1	3	1																
Houtsnip		1																												
Tureluur									1																					
Kleine mantelmeeuw																													1	
Zilvermeeuw																													1	
Holenduif									1												1						1			
Houtduif						1			1								1	2		2				2	7	1				
Turkse tortel																														
Halsbandparkiet																											3			
Koekoek	1	2	1	2	1	1			1		1	1	1		2		1	1	1	1	1	1	1			1		1		
Kerkuil																														
Bosuil									1																					
Nachtzwaluw																													1	
Hop																														
Ijsvogel			1																											
Bijeneter															1															
Groene specht						1	2	1																						
Grote bonte specht	1	1	1	1	3	2	5	6	3	3	1			1	1					3				2	4	5	1	1		
Kleine bonte specht						2	1	1																			1			
Boomleeuwerik	6	5	6	4	2	4	4	12	9	7	3	6	2	3	4	1	5	3		3	5	5	7	2	2	3	3	3		
Veldleeuwerik													1																	1
Oeverzwaluw											1																			
Boerenzwaluw																														
Boompieper	3	7		4	3	4	2	14	7	9	1	1				1				1						3	2	5	3	
Graspieper			2							1	1	8	4	4	5		5	3			4	4	10	2		1			1	

52	53	54A	55	61	63	66	71	72	73	74	75	77	78/ 79	83	84	85	105	Som
				1								5	2	2	1			64
																		15
												1						1
																		533
																		8
																		11
				1						1		4	2	1			3	80
												1					1	30
						1				1		1					1	13
												1			1		1	33
																		1
										1		4		1	1		4	67
																		2
												1			1		1	51
												2						38
												2			1			56
							1											1
						1								1				5
	1																	1
	1	1	1	1	1	1			1		2	1				1		19
						1												1
		1																1
																		2
												2		1				9
			1									1	1	2			1	16
				1								9	1	1	2		4	142
																		3
										3		1						10
			1			1	1											4
																		1
																		1
																		1
		2				2				1			2		1			11
1	1	5	1			3	1	1				1	3			1		35
						1							1					2
		1													1			5
			1	1								1	2					27
			1			1							1					3
	1	1	1			1	1											7
	1								1									3
						1												1
							1											1
								1										2
1	2	1		1	1	2	1			1	1				1	1		17
4	7	8	5	2	2	8	4	2	3	3	4	9	10	3	5	6	2	132
2	2	1	1	1		1				1		3		1	1	1	1	21
2	5		1	3	7	6	11	1	8	1	9	7	2	7	3	5		197
						1												3
																		1
						9							1					10
2	6	1	5	5	6	3	9	1	14		11	1		6	3	4	1	148
				1								1	2					59

Kavel	1A	1B	2	3	4/5	6	7	8	10/ 12/ 76	12A	13	13S	14	15	16	16S	17A	17B	32	33	34	35	36	41	42	43	45	46		
Gele kwikstaart																														
Witte kwikstaart	1																				1					3	3	1		
Winterkoning	16	13	9	10	7	10	6	5	6	5	2	3	3	6	8	6	7	4	3	7	3	1	2	5	11	7	6	4		
Heggenmus	9	7	15	7	2	6	5	5	11	5	4	20	9	9	16	2	12	6	4	18	15	13	9	5	9	6	8	2		
Roodborst	12	5	2	4	9	7	9	10	4	5			1	1		3		1		6	1			2	15	16	4	5		
Nachtegaal	5	2	12	5	5	9	6	10	11	3	2	14	6	5	10	4	8	10	10	18	18	7	7	3	6	9	6	7		
Blauwborst												7	3	3	3		5	5		1	5	2	2							
Zwarte roodstaart																								2			2			
Gekraagde roodstaart					2		2	10	4	3	1							1		1			1	1	2	2				
Roodborsttapuit		1			1		1	6	4	5	3	11	2	4	3	1	6	4	4	4	4	7	8	9	1	6	3	2		
Tapuit																			1											
Merel	11	8	8	3	5	2	9	4	8	2	1		2		5	1	1	3	3	6	5	2		4	7	9	3	10		
Zanglijster	6	5	1	1		1	1	1	1		1		1							2	3	1		1		3	2	2		
Grote lijster		1		1				1													1					1				
Cetti's zanger	4	7	10	7	3	4	2		1				3	1	11	1	5	2	5	7	1					2	3			
Sprinkhaanzanger		1	3	4	1	1	2	1	2	1	3	11	6	4	3	3	5	4	2	5	6	4	5				2			
Rietzanger	1	7	9	1	1										1			1	3	2			1							
Bosrietzanger		5	7	1	3	4			1				1		1			1		2	1									
Kleine karekiet	24	7	22	16	4	5			1				4	3	10		5	3	4	10							8	1		
Braamsluiper	3	2	7	2	3	3	2		7		3	5	4	2	4	2	3	2	2	4	2	3	2	1	2	3	3			
Grasmus	10	8	13	10	6	14	11	39	17	13	6	55	12	27	23	6	19	9	10	19	14	17	16	2	5	12	8	6		
Tuinfluitier	17	11	12	8	5	10	3	7	3	2		3	3	5	12	4	9	4	1	8	1		3		5	12	10	4		
Zwartkop	26	21	17	13	7	11	13	14	15	7	1	2	4	6	8	6	10	3	1	15	5		1	2	14	16	8	6		
Tjiftjaf	41	25	30	24	17	17	14	26	19	22	4	15	12	17	31	9	16	11	11	28	14	9	7	4	20	27	20	16		
Fitis	29	25	19	19	10	18	17	41	23	18	7	29	14	9	30	8	25	14	13	15	13	11	11	1	3	9	17	10		
Goudhaan																1			1											
Grauwe vliegenvanger		2					1		2												2					1				
Staartmees	2	2	1	2	2	1	1	1	4	1			1				1				2	1			1	2	1	1		
Glanskop					2																					1	1			
Kuifmees																														
Pimpelmees	4	6	5	5	3	5	7	6	5	8	1		2		1	2	1	4	1	4	1			3	11	16	3	5		
Koolmees	9	9	12	9	6	6	12	22	12	9	3	3	5	3	3	6	4	5	4	8	2	2	3	4	12	15	10	7		
Boomklever																														
Boomkruiper	3	2				3	5	4	3												3					10	4	1		
Wielewaal																														
Grauwe klauwier							1																							
Gaai	2	3	3	2	2	2	1	1	3	1							1	1		2	1				2	3		1		
Ekster																			2	2	1	2		1		2	1			
Kauw																											1			
Zwarte kraai			1	1	1	1	2		2		1		2						2	1	4	2		3	4	2				
Spreeuw																											1			
Huismus																														
Vink	19	18	9	8	8	10	11	19	14	7	3	2	4	4	4	5	6	5	1	12	8	2	2	2	18	13	8	5		
Groenling	2	3	2	1					1		1		1		2	1	2		1	3				1	3		1			
Putter		3	1						2		2	1	2					1		2				2	4					
Kneu			1				1		3		7	3	4	2			3	2		4	2	4	2	2	1	1				
Goudvink					1				1																					
Appelvink							1		2																					
Rietgors		2	2	1								2	2		4		1	2												
Totaal	559	328	299	212	164	187	187	267	289	146	57	209	150	187	319	93	263	138	108	267	141	101	94	62	212	236	183	103		
Aantal soorten	40	46	45	43	44	40	43	26	57	29	25	23	42	28	42	31	39	42	30	53	28	17	21	27	45	45	37	25		

52	53	54A	55	61	63	66	71	72	73	74	75	77	78/ 79	83	84	85	105	Som
																		1
						4							1					14
7	6	14	4	6	3	9	7	9	4	4	6	15	12	4	10	3	5	303
2		3	1	1	1	6		1	3	2	8	9	7	6	3	1		293
10	24	11	18	7	10	10	19	13	7	3	5	7	14	5	9	9	3	306
1	1	3	2		1	2	7		2	2	2	5	7	4	5	4	4	270
												1		1				38
																		4
2	6	6	7	1	2	2	6	2	2		2	3	4	2	2	2		81
1					2	3	7		4	1	4	2	2	6	2	4		134
																		1
2	7	11	10	3		10	5	2	5	5	6	3	3	5	4	3	4	210
	1	3	2			4	1				2		2		1		2	51
1	2	2	1	1	1	1	1	1	1		2		1	1				21
														1				80
				2	2							1	4					88
																		27
1												1						29
									1								8	136
		1	1	1		1	2					1	2	4	1	1		91
5	3	3	2	8	12	9	15	1	6	1	7	15	13	9	5	8		529
1	2	1	3	5	1	3	9		1	1	1	8	4	5	4	3		214
11	11	10	13	7	5	6	8	4	9	3		10	13	6	6	6	4	384
15	21	8	27	11	14	10	14	11	17	8	11	20	28	10	12	15	8	766
8	4	4	7	14	21	10	14	2	15	3	14	20	18	11	3	6	1	633
		3						3							1			9
1	1	1										1	2					14
4	2	1	1	2	1	3	1	1	2	1						2		48
1	4	2	5		1	1	2	2		1			2		1	2		28
	2	1				1		3					2					9
14	13	16	16	6	9	13	13	10	9	3	3	3	6	2	6	16	3	270
13	13	17	15	5	10	14	12	5	10	5	10	9	10	9	6	14	6	388
	2	7	1			3	1								1			15
7	10	9	4	3	2	4	4	3		1	1		3	4	3	5		101
											1				1			2
												1		1				3
1	5	2		2	1	2	2	1	2		1	3		3	2	5		63
		1				2												14
		3	1			2												7
1	1	1	2			3			1		1	2	2			1	1	45
																		1
													12					12
15	18	10	11	5	5	15	4	6	8	5	5	16	29	9	9	10	2	409
		3				2				1		1						32
	2	2			1	3	1	2	1	1		3	5				1	42
		1				2	1				1		3					50
																		2
	2	2	1			2					1							11
											2							18
136	190	184	174	107	123	206	186	87	136	65	121	221	241	134	119	139	72	8202
29	35	42	35	29	27	50	33	24	25	29	27	48	41	33	36	28	25	100

Colofon

Informatie over het duinonderzoek in de Zuid-Hollandse duinen. In Holland's Duinen verschijnen tweemaal per jaar Nederlandstalige artikelen over het duin. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen of berichten in Holland's Duinen ligt bij de auteur(s). © Tekst en beeldmateriaal blijven auteursrechtelijk eigendom van de auteur(s).

Voor vragen over Holland's Duinen:
Amy van Nobelen, a.nobelen@dunea.nl

Holland's Duinen nr 88, april 2026

Redactie: H.G.J.M. van der Hagen, F.C. Hooijmans, A. Zuidervliet, E. van der Meijden, M. Werink, M. Kooijman
Eindredactie: Amy van Nobelen
Redactieadres: Dunea, afdeling Bron tot Kraan, Amy van Nobelen, Postbus 756, 2700 Vormgeving: Tappan
Druk: Deltabach
Oplage: 500 exemplaren
Foto voorplaat: Eddy van der Meijden

Digitale versie in pdf-formaat is beschikbaar via de website: www.dunea.nl/duinen/magazine-hollands-duinen

Toezending van artikelen en aanwijzingen voor auteurs per e-mail aan Amy van Nobelen (a.nobelen@dunea.nl).
ISS nummer: 1384-7373 (ISS nummer Meijendel Mededelingen was 1382-1105)

